

MUSIK SOM FÄNGSLAR

Bakgrund

Överallt i världen pågår censur i olika former, yttrandefrihet är långt ifrån någon självklarhet. Det gäller inte enbart det talade eller skrivna ordet. Även många musiker världen över censureras och förbjuds att uttrycka sina åsikter via sin musik. De blir förföljda, hotade och till och med fängslade.

För att stödja demokrati och yttrandefrihet har kommunfullmäktige beslutat att Piteå ska vara en fristad för förföljda kulturutövare. Fristadsarbetet sker i samarbete med den ideella organisationen ICORN (International Cities of Refuge Network). Den gästande fristadsartisten väljs ut av kultur, park och fritidsförvaltningen i samråd med ICORN.

Mer än 70 städer och regioner världen över har blivit fristäder. Det betyder att dessa städer ger förföljda författare, journalister, konstnärer och artister ett vistelsestipendium för att kunna verka i en trygg miljö. En av dessa städer är alltså Piteå. Fristadsprogrammet innebär att fristadsartisten erbjuds ett stipendium och en lägenhet att bo i under två år.

Piteås fristadsartist

Justina är en sångerska och rappare från Iran och har varit artist i över tio år. I Iran är kvinnliga artister hårt kontrollerade och de får inte uppträda eller spela in musik som soloartister. Trots det har Justina lyckats nå ut med sin musik och den har fått stor spridning online.

I sin musik lyfter Justina ofta frågor om kvinnors rättigheter, yttrandefrihet och ifrågasätter den iranska regimen, något som internationell media uppmärksammat. Det har lett till att hon har förföljts och trakasserats av de iranska myndigheterna. Den iranska säkerhetstjänsten tvingade sig in i hennes hem och beslagtogs alla datorer och mobiltelefoner. Efter flera dagars förhör anklagades hon för moral korruption och anti-iransk aktivism och tvingades skriva på ett dokument där hon lovar att sluta sjunga och publicera på sociala medier annars skulle hon riskera att arresteras och fängslas.

Justina lämnade Iran 2018 och bodde i Georgien under två år. Sista året vistades hon där illegalt och fruktade deportation till Iran. Via ICORN fick Justina en inbjudan att verka som fristadsartist i Piteå under två år. Hon finns nu på plats i sin nya hemstad och kan tryggt skapa musik igen.

Orsaker till censur och dess följder

Censur av musik eller musiker har ett långt historiskt förflutet och kan yttra sig på olika sätt. Fenomenet innebär att någon har viljan och möjligheten att påverka en eller flera musiker från att verka och höras. Orsakerna till censur kan vara etnicitet, kön, politisk tillhörighet och religion. De grävsta följderna som drabbar musiker är avrättningar, fängelse eller tortyr. Böter eller förbud mot uppföranden eller uppspelning av musiken tillhör de mer vanliga. Att se till att musiker förlorar möjligheten att försörja sig på sin musik har även visat sig vara ett effektivt medel för att få musiker att utföra självcensur, det vill säga undvika att agera provokativt mot makthavarna och tysta sig själva.

